

More

Nieuwsbrief Stichting Thomas More

voorheen Radboudstichting

88

GESPREK

JUNI 2011

Thomas More Lezing

Oefening in veelstemmigheid

Op 30 maart sprak Ernst Hirsch Ballin de eerste Thomas More Lezing uit in 's-Hertogenbosch. Een verslag in woord en beeld.

Is dit niet katholiek, zo grapte directeur Stefan Waanders na afloop van de uitvoering van het prachtige veertigstemmige (!) koorwerk van Thomas Tallis. Zo veel verschillende stemmen, en toch om aan te horen. Dit grapje bevat een diepe waarheid, niet enkel over de kerk, maar ook over de Thomas More Lezing zelf, waar het grandioze koorstuk van Tallis de opening van mocht zijn. Alles viel op de 30^e maart zoge-

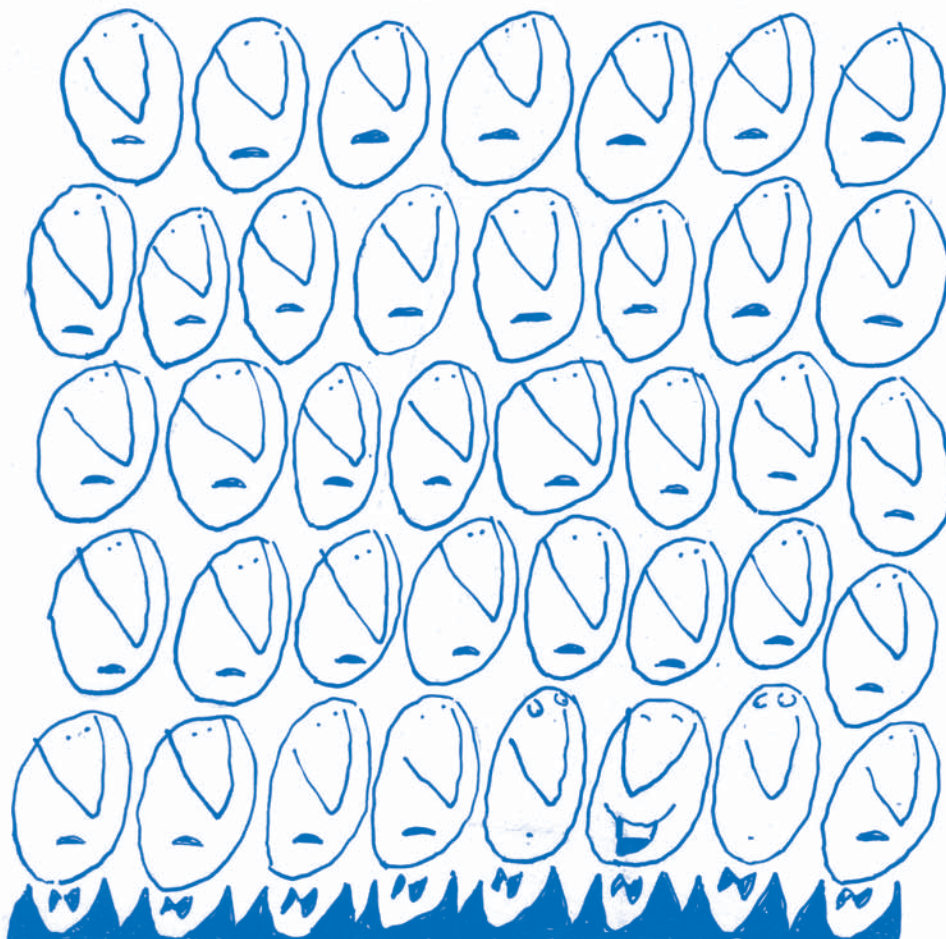
zegt op z'n plek. Deze Thomas More Lezing moet voor de organisatie een ingewikkelde legpuzzel zijn geweest, maar de puzzelstukjes pasten toch naadloos in elkaar.

Stuivertje wisselen

Het evenement heeft een ingewikkelde voorgeschiedenis, zo legde voorzitter prof.dr. Theo Bemelmans uit. Deze Thomas More Lezing heette weliswaar officieel de eerste te zijn, maar

draagt toch een erfenis met zich mee. Jarenlang organiseerde de Nijmeegse universiteit een gelijknamige lezing in Amsterdam, met internationale sprekers van naam en faam. In feite is er stuivertje gewisseld. Toen de universiteit Radboud Universiteit ging heten en de Radboudstichting zich daardoor genoodzaakt zag haar naam te wijzigen in Stichting Thomas More, stond de universiteit de naam van de Thomas More Lezing in goed overleg af aan de stichting. De publiekslezing van de universiteit heet voortaan Radboud Lecture, de Stichting Thomas More gaat voortaan tweejaarlijks deze lezing houden, zij het op een andere plaats (in 's-Hertogen-

Lees verder op pagina 2

In dit nummer onder meer

“Mensen die zich naast hun reguliere studie ook beziggehouden hebben met filosofie, ethiek of theologie, hebben iets in huis dat zeer waardevol is voor ons.”

Mirjam Depondt, directeur-bestuurder
Woonpunt pag 4

Ontmoeting alumni pag 4
Meer dan terugblikken

Recensie pag 5
God, mens en techniek

Colleges pag 6
Spreken met God

Column pag 8
Mijn geluk, jouw geluk

Vervolg van pagina 1

bosch) en met een iets andere insteek (meer gericht op de thema's en doelstellingen van de Stichting Thomas More).

Maar de stevige traditie van de oude Thomas More Lezing, schept onvermijdelijk verwachtingen en verplichtingen voor deze nieuwe publiekslezing. Het programma moet staan als een huis, de presentatie moet overtuigend zijn, de spreker moet een zeker gezag en een goed en relevant verhaal hebben. Dit alles was het geval. Het statige Theater aan de Parade, normaal een plek van toneelstukken, concerten en films, bleek zich ook uitstekend te lenen voor een lezing van academisch niveau, de zaal zat tot op de laatste stoel vol, de sfeer was goed.

Het programma was een afgewogen geheel, en in meerdere opzichten zeer toepasselijk. Het al genoemde kooroptreden was een volwaardig programmaonderdeel, geen vulsel of franje. De sacrale muziek was geschreven door land- en tijdgenoten van Thomas More. Maar misschien nog toepasselijker in het licht van de doelstellingen van deze stichting, is dat de koorwerken door studenten werden uitgevoerd – studenten

Oude Muziek van het Fontys Conservatorium – aangevuld en ondersteund door koorleden van ook oudere generaties. Een passend beeld van de ondersteuning van een oudere generatie, die de aanvullende vorming van jongeren via het werk van de Stichting Thomas More mogelijk maakt.

Gewetensvrijheid

Het sluitstuk van de puzzel was de lezing van prof.dr. Ernst Hirsch Ballin, in de vorige kabinetten minister van Justitie en van Binnenlandse Zaken. Hij was het die alles ook inhoudelijk op z'n plaats liet vallen. Zijn lezing begon hij heel toepasselijk in Den Bosch, waar in 1532 werd geconstateerd dat deze stad door juridische beletselen niet kon voldoen aan een opdracht van keizer Karel V om de talrijke instellingen van armenzorg te bundelen. Vervolgens richtte Hirsch Ballin de aandacht op Thomas More, die samen met onder meer zijn vriend Erasmus als adviseur in deze kwestie had opgetreden. Via Thomas More kwam hij op het punt van het vrije geweten. Want deze patroonheilige van de juristen en katholieke politici, ter dood

veroordeeld vanwege een gewetenskwesie, “zou men ook patroon van de gewetensvrijheid kunnen noemen.”

Hirsch Ballin vervolgde: “Het inzicht dat geloven een gewetenszaak is, vormt een van de belangrijkste inzichten die middeleeuwse denkers aan de Nieuwe Tijd hebben doorgegeven. Thomas van Aquino erkende in de 13^e eeuw de voorrang van het geweten, ook als het dwaalt, en Martin Luther beriep zich daarop met de woorden *Hier stehe ich; ich kann nicht anders. Gott helfe mir, de Gründungsmythus* – aldus Hans Joas – van het protestantse individualisme.”

De hoofdvraag van Hirsch Ballins lezing was hoe deze gewetensvrijheid zich tot het recht verhoudt – een ingewikkelde, en blijvend relevante vraag. Je zou, zo stelde de spreker, het moderne denken over universele mensenrechten als de “juridisering van de gewetensfunctie ten opzichte van het recht” kunnen zien. “Had Thomas More zich voor zijn rechters kunnen beroepen op zijn grondrechten van godsdienstvrijheid en vrijheid van meningsuiting, dan was de betreffende *Act of Parliament* buiten toepassing gelaten en had

Uitvoering van het koorwerk van Tallis

Ernst Hirsch Ballin

het vonnis niet aldus kunnen worden gewezen. Zou het toch aldus zijn geweest, dan had een klacht bij het Europese Hof voor de Rechten van de Mens hem het schavot kunnen besparen.”

Actualiteit

Het is echter gevaarlijk, zo waarschuwde Hirsch Ballin, om te denken dat het dús vandaag de dag in onze streken wel goed zit met de rechten van de mens. De verhouding tussen recht en rechtvaardigheid blijft een spannende, zo illustreerde hij aan de hand van enkele actuele voorbeelden. Zo hekelde hij het door de huidige regering voorgestelde beleid van ‘minimumstraffen’. “De rechter verliest daarmee de bevoegdheid rekening te houden met de concrete omstandigheden van feit en dader.”

Ook voor het huidige migrantenbeleid had hij geen goed woord

over. “Sinds eind vorig jaar wordt niet meer, zoals voorheen, van een ‘strikt, maar humaan’ vreemdelingenbeleid gesproken; in plaats daarvan is een ‘streng, maar rechtvaardig’ beleid gekomen, het begrippenpaar dat voorheen aan de strafrechtelijke handhaving werd verbonden.”

Zo viel alles op z’n plaats bij de eerste Thomas More Lezing nieuwe stijl: zij getuigde van een voeling met veelstemmige filosofische, ethische en theologische tradities, in een constructief-kritische dialoog met de maatschappelijke actualiteit. Een betere aansluiting bij haar eigen idealen had de Stichting Thomas More zich niet kunnen wensen. Met deze lezing heeft Ernst Hirsch Ballin een nieuwe traditie neergezet die verplichtingen schept voor een tweejaarlijkse publiekslezing van formaat.

Anton de Wit

Op www.thomasmore.nl vindt u de volledige tekst van de lezing van Ernst Hirsch Ballin, alsmede een uitgebreidere fotoreportage.

Foto's: Sandra Peerenboom

Landelijke ontmoeting alumni

Meer dan nostalgisch terugblikken

In de Winkel van Sinkel aan de Utrechtse grachten vond op zaterdagmiddag 14 mei een landelijke ontmoeting van alumni plaats. Er werd veel meer gedaan dan herinneringen ophalen aan het aanvullend studiejaar: het netwerk van alumni biedt ook nu een vrijplaats voor vragen, reflectie en ontmoeting.

Van overal, zelfs vanuit België, kwamen alumni van de Stichting Thomas More aangereisd voor de landelijke ontmoetingsdag in Utrecht – voor het eerst georganiseerd door alumni zelf. Uit vrijwel alle veertien jaren van dit beurzenprogramma waren deelnemers aanwezig.

Na het fenomeen ‘speeddating’ op geestige wijze filosofisch ontmaskerd te hebben, leidde Stephan Wetzels een kennismakingsronde in die toch verdacht veel weg had van speeddaten. Maar het contact was zeker niet oppervlakkig deze middag; mede dankzij de gedegen bijdragen van Freek Grootenboer, Levien Nordeman en Liesbeth Eugelink. Zij keken terug op hun studiejaar, brachten aan het licht hoe dit zowel persoonlijk als professioneel doorwerkt, maar lieten vooral ook zien waarom het belangrijk blijft om elkaar te ontmoeten.

Is de term ‘alumnus’ wel een juiste, zo werd daarom ook opgemerkt. Want die kijkt eerder terug. Deze mensen vormen tezamen een blijvend netwerk van ongeveer driehonderd jonge, hoogopgeleide professionals, werkzaam in allerlei sectoren van onze samenleving. Zij delen

Foto: William Moore

daarbij een interesse in filosofie, theologie en ethiek, waardoor dit netwerk ook een vrijplaats voor diepere vragen is. Als alternatief voor ‘alumnus’ werd ‘fellow’ geopperd: een term die beter aangeeft dat je gezamenlijk iets onderneemt en op de toekomst gericht is.

Anton de Wit

Op www.thomasmore.nl/alumni is een foto-impressie te vinden van de dag, alsmede een link naar een uitgebreid multimediaal verslag.

Aanbevolen, aflevering 2

Mirjam Depondt: “Vorming in je studiejaren is cruciaal”

De Stichting Thomas More beschikt over een Comité van Aanbeveling, waarin prominenten zitting hebben die de stichting een warm hart toedragen. *More* legt hen in deze rubriek de vraag voor waarom zij ons werk belangrijk vinden. Ditmaal: Mirjam Depondt, algemeen directeur-bestuurder van woningcorporatie Woonpunt in Maastricht.

“De studiejaren zijn zo’n cruciale fase in je ontwikkeling. Je staat nog erg open voor nieuwe uitdagingen, hebt het gevoel dat je de wereld aankunt. Enerzijds ben je rijp genoeg om wat diepere vragen te gaan stellen. Anderzijds ben je nog niet volwassen genoeg, heb je nog te weinig levenservaring om de impact van zaken te beoordelen. Je hebt richting nodig, vorming en begeleiding. Daarom vind ik het vormende aanbod van de Stichting Thomas More zo waardevol.

Want dat type vorming lijkt steeds meer een ondergeschikte rol te gaan spelen binnen het hoger onderwijs. Dat heeft te maken met bredere maatschappelijke ontwikkelingen als verzakelij-

Mirjam Depondt

king en individualisering, en een scherpere focus op economisch rendement. In die snelle wereld is het, juist op die leeftijd, goed om ook te leren af en toe stil te staan. En jezelf de vraag te stellen, zoals wij katholieken dat zeggen: ‘Waartoe ben ik op aarde?’

In de sector waarin ik zelf werk, die van de woningcorporaties, is dat van groot belang. Ons werk heeft een ‘harde’ kant: we werken met vastgoed, met alle belangen van dien, en zonder overheidsbijdragen. Tegelijkertijd zijn we een maatschappelijke onderneming: we bieden mensen die zich niet zelfstandig op de commerciële woningmarkt kunnen redden betaalbaar wonen in een prettige woonomgeving. Onze doelgroep bestaat daardoor vooral uit de meer kwetsbaren in de samenleving. Daarom is het belangrijk welke filosofie onze werknemers hebben. En dan bedoel ik niet enkel de bedrijfsfilosofie, maar vooral ook de mensvisie. Onze medewerkers moeten continu de juiste balans vinden tussen invoelingsvermogen en medemenselijkheid enerzijds en zakelijkheid anderzijds. Daar selecteren wij hen ook op. Dus mensen die zich naast hun reguliere studie ook beziggehouden hebben met filosofie, ethiek of theologie, hebben iets in huis dat zeer waardevol is voor ons.”

Broodnodige bezinning op technologische revolutie

The Matrix, *The 6th Day*, en *I, Robot*: over vijftig jaar kijken we wellicht met verbijstering naar de naïviteit van de technologische toekomstvoorspellingen van deze sciencefictionfilms. De nano- en biotechnologie, informatica en cognitiewetenschappen ontwikkelen zich momenteel in ongekend tempo: het is in het geheel niet ondenkbaar dat binnen enkele decennia ons voedsel en onze brandstoffen geproduceerd worden door speciaal daarvoor ontworpen bacteriën, dat machines en huizen gebouwd worden door geprogrammeerde zelf-organiserende nano-biorobots, dat ons lichaam verweven is met allerlei *smart* hightech hulpstukken die onze waarnemingsmogelijkheden exponentieel doen toenemen, en dat het menselijk bewustzijn zodanig nagebootst kan worden door computers dat de grenzen tussen mens en machine nauwelijks meer aan te geven zijn.

Het valt niet te ontkennen: techniek is nu al een integraal onderdeel geworden van ons leven, zelfs van ons mens-zijn. Maar vervreemdt dit

de mens van zijn eigen identiteit? Leidt technologische vooruitgang tot een dystopie waarin de mens alles kwijtraakt wat hem tot mens maakt? Moet de mens beschermd worden tegen deze 'vooruitgang'? Heeft de mens eigenlijk wel een keuze met betrekking tot technologische ontwikkeling? Zijn er nog normen of waarden die overeind blijven als onze bestaanshorizon zo'n metamorfose ondergaat? En kan God nog een rol spelen in een technologiserende wereld waarin alles maakbaar is?

Naar aanleiding van de masterclass 'God, mens en techniek' van Stichting Thomas More, is er nu onder redactie van René Munnik een bundel verschenen waarin filosofen en ethici zich vanuit verschillende ooghoeken op dergelijke vragen bezinnen.

Natuurlijk is dit niet een nieuw onderwerp. Edith Brugmans bespreekt in haar bijdrage de bekende roman *Brave New World* van Aldous Huxley, die al stamt uit het jaar 1927. Dat boek schetst een toekomstbeeld waarin is afgerekend met alle kunst en romantische liefde, en de hele menselijke levensloop gemachinaliseerd is om het geluksgevoel van ieder mens te maximaliseren.

In de eerste drie hoofdstukken van de bundel bespreken Ciano Aydin, Peter-Paul Verbeek, en René Munnik de verhouding van mens en God

met de huidige technologische ontwikkelingen. Aydin betoogt dat de angst dat de mens van zichzelf vervreemdt door de ontwikkeling van techniek gebaseerd is op de foutieve cartesiaanse aanname dat de techniek geheel extern is aan de mens. De mens is volgens Aydin van nature verweven met techniek: juist door techniek onderscheidt de mens zich van de dieren. Munnik geeft verderop in het boek aan dat al één van de eerste technologische revoluties, de uitvinding van het schrift, nu wordt gezien als iets dat de identiteit van de mens zelfs definieert: de culturele en religieuze identiteit van de mens is ondenkbaar zonder schrift. De angst dat de mens verwordt tot een *cyborg*, een hybride

tussen mens en machine, moet relativerend worden door het feit dat we allen al *natural born cyborgs* zijn, en in ons wezen met techniek geïntegreerd zijn. Dit wil overigens niet zeggen dat er niet kritisch ethisch nagedacht moet worden over technologische ontwikkelingen. Peter-Paul Verbeek staat hier toe een begeleidende techniekethiek voor: de mens is geen buitenstaander die vanaf externe positie techniek kan beoordelen, maar kan vanuit de context van zijn verwevenheid met de techniek haar ontwikkeling begeleiden.

Rudi te Velde breekt in zijn bijdrage een lans voor het natuurrechtsdenken in de ethiek: dat wil zeggen, de stand van zaken in de natuur reikt ons weliswaar geen kant-en-klare normen en waarden aan, maar informeert ons wel degelijk op belangwekkende wijze over het vinden van goede normen.

Samen met de bijdragen over doelmatigheid in de filosofie van Kant, het duivelspact tussen cultuur en religie door de geschiedenis heen, en ethische overdenkingen over voortplantingstechnologieën, is *God, mens en techniek* een uitermate boeiende bundel geworden over een zeer relevant onderwerp; ze is niet alleen lezenswaardig voor filosofen, technici en wetenschappers, maar voor ieder mens: techniek omsluit ons immers allen.

Marnix Medema

René Munnik (red.), *God, mens en techniek*, Valkhof Pers, 2011, € 14,95.

Verkrijgbaar in de boekhandel of bij het Thijmgenootschap.

Uitgaven van de Stichting Thomas More

Frans Maas, *Denkend hart. Teksten van Ety Hillesum* (Alfrinklezing 2010), € 10,00.

Wil Derkse, "*Thomas More groet zijn hele school!*", *Een schets van een veelzijdig man*, uitgeverij Damon, 2010, € 14,90.

Ruud ter Meulen, Simone Verbaken, Stefan Waanders (red.) *Zorg om de zorg. Menselijke maat in de gezondheidszorg*, uitgeverij Damon, 2008, € 18,90.

Donald Loose (e.a.), *Religie in het publieke domein. Fundament en fundamentalisme*, uitgeverij Damon, 2007, € 19,90

HBO-modules

Ina ter Avest, *Eigen wijs. Een kijk op levensbeschouwing en onderwijs*, uitgeverij Damon, 2008, € 14,90

René Munnik, *Techniek en Cultuur*, uitgeverij Damon, 2007, € 14,90

Harald van Veghel, *Tekst, interpretatie en de vraag naar waarheid*, uitgeverij Damon, 2006, € 14,90

Henri Rijkse, *Verplegen met geweten. Ethische vragen in het werk van verpleegkundigen*, uitgeverij Damon, 2004, € 14,90

Charles Vergeer, *De gaasvlieg. Vragen naar zin*, uitgeverij Damon, 2002, € 9,90

Annalen Thijmgenootschap i.s.m. Stichting Thomas More

Palmyre Oomen, Theo Wobbes en Theo Bemelmans (red.), *Nanotechnologie. Betekenis, beloftes en dilemma's*, 2010.

Rudi te Velde (red.), *In het spoor van Plato's Symposium. Eros in de Westerse cultuur*, 2010.

Edith Brugmans, (red.), *De ziel in de literatuur*, 2009.

Gerard Wiegers & Edith Brugmans, (red.), *Onverwachte impressies. Hedendaagse kunsten spiritualiteit*, 2008.

Publicaties zijn uitgegeven door Valkhof Pers te Nijmegen en zijn direct in de boekhandel verkrijgbaar. Mits voorradig ook verkrijgbaar via het Thijmgenootschap (www.thijmgenootschap.nl) à € 10,- per stuk excl. porti.

Meer publicaties, zie www.thomasmore.nl/webwinkel

Ontmoetingen van geloof en wereld, aflevering 9

Sprekend met God

“De katholieke levensbeschouwing betrekken bij de vorming van studenten” – zo luidt de officiële leeropdracht voor de bijzondere leerstoelen van de Stichting Thomas More. Maar wat betekenen deze woorden concreet? In de rubriek ‘Ontmoetingen van geloof en wereld’ nodigt *More* bijzonder hoogleraren uit om te reflecteren op de betekenis en meerwaarde van hun leerstoel. Aflevering 9: prof.dr. Ciano Aydin, kersvers bijzonder hoogleraar aan de TU Delft.

Toen ik klein was praatte ik vaak met God. Vooral als het niet goed ging. Als mijn situatie niet snel veranderde, had ik soms het gevoel dat Hij niet goed luisterde. Dan probeerde ik het nogmaals en dringender. Mijn gesprekken met God gingen over belangrijke onderwerpen. Ik vroeg mij af waarom doorzichtige knikkers tien keer zo veel waard waren dan gekleurde knikkers. Of wanneer het mij eindelijk zou lukken om de letter ‘b’ van de letter ‘d’ te onderscheiden. Of waarom de oma van mijn beste vriend mij elke keer met een andere naam aansprak. Dit mogen voor een volwassene misschien geen gewichtige zaken zijn, in mijn wereld bestond er niets belangrijker.

Heel goed herinner ik me mijn allereerste zwembles. Ik was de dag ervoor zo zenuwachtig dat ik niet kon slapen. Op school aangekomen realiseerde ik mij tot mijn diepe afgrijzen dat ondanks de grondige voorbereiding ik mijn handdoek was vergeten. Vanuit een diepe existentiële crisis richtte ik mij tot God en sprak ik hem vertwijfeld toe dat ik nu echt niet meer wist wat te doen. Hoe moest ik mij straks afdrogen zonder handdoek? Aangekomen bij het zwembad was tot mijn verbazing het eerste wat de badmeester vroeg of niemand zijn handdoek was vergeten. Nog natrillend constateerde ik dat als het echt belangrijk wordt God wel degelijk luistert.

Er waren ook momenten waarop ik God vermanend vroeg waarom Hij niet ingreep. Ik kon me nog net voorstellen dat Hij misschien andere, belangrijkere zaken aan zijn hoofd had. Echter, de hypothese dat Hij misschien niet zou bestaan, kwam nooit bij mij op; dat viel volledig buiten mijn voorstellingsvermogen.

Godsbewijs

Tijdens mijn filosofiestudie leerde ik verschillende Godsbewijzen kennen, maar vooral ook argumenten daartegen. Anselmus’ Godsbewijs bijvoorbeeld zou gebaseerd zijn

Prof.dr. Ciano Aydin

Foto: William Moore

op een ongeoorloofde overgang van denken (logisch) naar zijn (ontologisch). Ook kwam ik in aanraking met wetenschapsfilosofen die claimen dat het bestaan van God noch weerlegbaar, noch verifieerbaar is en als een overbodige hypothese opzij geschoven dient te worden.

Hoewel ik in mijn studententijd kritisch stond tegenover het christendom, had ik nooit het gevoel dat die pogingen om God te bewijzen dan wel te weerleggen de God van mijn kinderjaren raakten. Waarom kwam dat toch? Wellicht zou ik beter begrijpen wat een christelijke levenshouding is door fenomenologisch te reconstrueren hoe ik God tijdens mijn kinderjaren ervoer. Niet dat ik die beleving zou kunnen reconstrueren zonder dat die beïnvloed wordt door allerlei filosofische en theologische ideeën die ik in de tussentijd heb opgedaan. Wel zouden die theoretische ideeën, door ze te beschouwen in de context van bepaalde concrete praktijken, beter begrepen kunnen worden.

Dat ik nooit twijfelde aan de realiteit van God maakt duidelijk dat het lijfelijk niet zichtbaar of tastbaar zijn van iets geen voldoende reden is om er niet in te geloven. De Amerikaanse filosoof Charles Peirce stelt dat God voor hem niet bestaat, maar wel echt is. Hij

verklaart de realiteit van God vanuit zijn inzicht dat overtuigingen nooit volledig ongefundeerd kunnen zijn. In tegenstelling tot Descartes is Peirce niet op zoek naar absolute zekerheid, maar wil hij weten hoe wij ertoe komen te geloven dat iets waar is. Een overtuiging is het resultaat van een irritatie of onrust die succesvol is overwonnen. Dat we hier regelmatig in slagen en juiste voorspellingen doen, kan volgens hem geen toeval zijn. Wonderlijk is niet de complexiteit van de wereld, maar het feit dat we daar elke keer iets van weten te maken.

Diepgeworteld vertrouwen

Het verband dat ik wil leggen met mijn kindertijd is dat mijn praten met God niet alleen een poging is om een situatie van onzekerheid, onrust of onbegrip op te heffen, maar dat die anticipatie wijst op een diepgeworteld vertrouwen dat mijn poging geen hopeloze zaak is. Augustinus zou zeggen dat de twijfel wordt opgeheven door een gekozen geloof in de verwachting dat weten kan worden bereikt. Dit vertrouwen is een oriëntatie die Peirce soms aanduidt met *agape*. Waarom zijn we in de moderne tijd dit besef dat we altijd al gedragen worden kwijtgeraakt? In mijn onderzoek richt ik mij vooral op de invloed van techniek op onze zelfopvatting. Dat Descartes bijvoorbeeld meent dat het subject zich volledig buiten de wereld kan plaatsen en zich als een volstrekt autonome toeschouwer opstellen, is ook terug te voeren op de uitvinding van de eerste camera’s. Deze visie werkt vandaag de dag nog door in de moderne neurowetenschappen – met desastreuze gevolgen. Onze verhouding tot wereld en God kunnen we alleen begrijpen, niet door van onszelf abstracte, buitenwereldlijke fantomen te maken, maar door na te gaan hoe we denken, handelen en geloven binnen concrete praktijken.

Ciano Aydin

Stilte... voor even

Stilte is niet meer vanzelfsprekend; ze moet vandaag de dag bewust gewild, gezocht en beoefend worden. Deze onwennigheid is een veelzeggend signaal; kennelijk moet je ermee leren omgaan.

In samenwerking met religieuze congregaties en ordes heeft de Stichting Thomas More een nieuwe brochure samengesteld voor studenten die de stilte willen ontdekken in een klooster of abdij. In deze geactualiseerde versie is het aanbod uitgebreid en geeft zo zicht op het brede palet van de diverse spirituele wegen binnen de veelkleurige traditie van katholieke levensbeschouwing.

Deze brochure is gratis aan te vragen bij het secretariaat van de Stichting Thomas More. Het geactualiseerde aanbod is tevens te vinden op de website www.thomasmore.nl/bezinning.

Masterclass

De vijfde masterclass Wijsbegeerte en Levensbeschouwing van de Stichting Thomas More vindt plaats van 22-26 augustus 2011 in Utrecht. Dit jaar is het onderwerp: *De ontdekking van het innerlijk. Actualiteit van Augustinus*. Prof.dr. Bert Blans is de programmaleider van deze masterclass. Twaalf boeiende sprekers, onder wie de bijzonder hoogleraren van de Stichting Thomas More, leveren een bijdrage. Op de website www.thomasmore.nl/masterclass vindt u uitgebreide informatie en kunt u zich aanmelden.

Boekpresentatie

De financiële crisis is nog niet voorbij, maar lijkt wel zo ver over het hoogtepunt heen dat er ruimte is voor reflectie op ethische vragen rond de crisis. Wie is verantwoordelijk? Hadden overheden en toezichthouders eerder maatregelen moeten nemen? Welke rol speelden de banken? Waren consumenten blind voor de risico's van de leningen die ze namen? Deze vragen stonden centraal in het symposium *Wat zegt de crisis over onze moraal? Economie en verantwoordelijkheid* georganiseerd door de Adelbertvereniging, Thijmgenootschap en Stichting Thomas

More (zie *More* 87). De lezingen zijn nu verschenen in een bundel van dezelfde titel onder redactie van Eelke de Jong (hoogleraar internationale economie) in de reeks *Annalen van het Thijmgenootschap* 99/2, Valkhof Pers 2011.

Op 8 juni 2011 vindt van 17.30 – 19.30 uur in boekhandel Roelants / Lux, Mariënborg 38-39 in Nijmegen de boekpresentatie plaats met bijdragen van prof.dr. Edith Brugmans en prof.dr. Eelke de Jong. U bent van harte uitgenodigd om deze presentatie bij te wonen.

Ontmoetingsmiddag

Ook dit jaar organiseert de Stichting Thomas More een ontmoetingsmiddag met leden van de religieuze ordes en congregaties.

Programma:

- Wel en wee van onze stichting, met speciale aandacht voor het beraad over het aanscherpen van onze missie.
- De actualiteit van Augustinus. Prof. Renée van Riessen (Leiden/Kampen) en prof. Bert Blans (onze bijzonder hoogleraar in Wageningen) spreken over thema's van Augustinus die in onze dagen hoogst actueel zijn en confronteren die met het gedachtegoed van moderne denkers.
- De overweging wordt gehouden door pater Paul Clement, Prior Provinciaal van de Orde der Augustijnen in Nederland.

Er is ruime gelegenheid voor vragen en gedachtewisseling.

Datum en tijd: donderdag 23 juni a.s. van 14.00 - 17.30 uur. Vanaf 13.15 uur is de zaal open.

Plaats: Franciscushuis, Van der Does de Willeboissingel 11, 's-Hertogenbosch (naast het klooster van de Kapucijnen; 5 minuten vanaf het station; richting centrum lopen en dan vóór de brug rechtsaf).

Aanmelden: Stichting Thomas More, info@thomasmore.nl of 073 - 657 90 17.

Ondernemerschap

Ondernemerschap heeft alles met toekomst te maken; een ondernemer geeft er mede vorm aan. Jouw klanten zijn beter af met jouw producten en diensten, jouw medewerkers zijn daarin medespelers en in dit samenspel bouw je gezamenlijk aan de toekomst van de onderneming. Bouwen aan de toekomst is ondernemerschap pur sang.

Over dit thema organiseert de OndernemersAcademie-Oost in samenwerking met de Stichting Thomas More een symposium op woensdag 22 juni 2011 vanaf 13.30 uur in de Orangerie van Huize Ruurlo. Prof. dr.ing. René Munnik (Universiteit Twente) spreekt over toekomst en je eigen identiteit als ondernemer. Prof.dr. Donald Loose (Erasmus Universiteit Rotterdam) spreekt over leiderschap voor nieuwe tijden. In derde instantie zal deze thematiek worden belicht vanuit het perspectief van toekomst en verandering (van organisatie).

Zuster Benedict Thissen o.s.c., abdis van de abdij Koningsoord, neemt ons mee in haar zoektocht naar een ingrijpende verandering voor haar gemeenschap. Onlangs is deze abdij verplaatst van Berkel-Enschot naar Arnhem. Dat vereiste een bijzondere vorm van verandermanagement op weg naar een nieuwe toekomst.

Aanmelding en info: www.ondernemersacademie-oost.nl

Conferentie

Ter gelegenheid van haar 75-jarig bestaan organiseert de Vereniging voor Reformatorische Wijsbegeerte van 16 t/m 19 augustus 2011 aan de Vrije Universiteit te Amsterdam een internationale conferentie over *The future of creation order* met o.a. bijdragen van Roy Clouser, Nicholas Wolterstorff, René van Woudenberg en Edith Brugmans. Aanmelding en informatie via de website www.cpc2011.org

Mijn geluk, jouw geluk

Mijn ouders scheidden toen ik drie was, waarna ik voornamelijk ben opgevoed door mijn moeder. Een krachtige vrouw, met duidelijke beelden van hoe het moest in het leven. Elke handeling, levensfase en gebeurtenis had een duidelijk stramen. Bijvoorbeeld: "Je moet biologisch brood met tahinpasta eten, want dat is gezond." Maar ook: "Tijdens je studentenleven (want studeren ga je) wordt je lid van een vereniging, ga je vaak uit met je vele vrienden, heb je een klein bijbaantje en besteed je net genoeg tijd aan je studie om deze in vijf jaar af te ronden met gemiddeld een 7." Hoewel zij het ongetwijfeld niet zo directief bedoelde als ik het heb opgevat, had ik toch echt het gevoel dat dit de enige juiste manier van leven was, en was ik me er altijd terdege van bewust als ik van het recept afweek. Ik ken veel families met een vergelijkbare interactie tussen ouder en kind. Dit ligt deels aan de ouders, en deels aan de kinderen. Kinderen lezen verwachtingen in wat hun ouders doen, zeggen, of alleen maar zijn. Kom maar met een verzoek naar de toneelschool te mogen, als je vader de drie studies cum laude heeft afgerond. Toch een stuk lastiger dan wanneer hij zelf kunstenaar is. Ik vraag mij vaak af, of en hoe ik de richtlijnen van mijn moeder als minder zwaar had kunnen ervaren. Het had vast gelopen als mijn vader aanwezig zou zijn geweest. Misschien was mijn levenswandel dan niet zo bepalend geweest voor haar geluk. Had hij haar dominantie getemperd. En, wellicht het belangrijk-

ste, hij had haar karakter in perspectief geplaatst, door zelf anders te zijn. Wiskundig gezegd: Met twee punten in de ruimte, kan je jezelf (als derde, als kind) beter plaatsen. Met één oog kan je geen diepte zien.

Bovengenoemde argumentatie geldt volgens mij nog sterker bij een fenomeen waar ik steeds vaker over lees en hoor. Vrijgezelle vrouwen van 38, die zich laten bevruchten in het ziekenhuis, met zaad van een donor. Het is ze niet gelukt een langdurige, stabiele relatie met een man op te bouwen, maar het moederschap willen ze zichzelf niet onthouden. Een kind zal bijdragen aan hun levensgeluk. Dan maar zonder man.

Ik vraag me af wat de impact is van deze situatie op de interactie tussen moeder en kind en de ervaren vrijheid van het kind. Terwijl ik mijn hersens over deze kwestie pijnig, en - natuurlijk - over de mogelijkheid dat mijn eigen jeugd een negatief effect heeft op mijn objectieve denkvermogen in deze, komt de technologische vooruitgang met een oplossing. De moderne vrouw in tijdnood kan haar eicellen tegenwoordig laten invriezen. Heeft ze nog tien jaar extra om die man te vinden. Wat een geweldig nieuws! Dan moet het goedkomen! Toch?

Anne Roelofsen

Foto: Regier Chang

Woensdag 22 juni

Symposium Toekomst en ondernemerschap: een verkenning

Sprekers: prof.dr.ing. René Munnik, prof.dr. Donald Loose, abdis Benedict Thissen

Plaats: Ruurlo

Informatie:

www.ondernemersacademie-oost.nl

Donderdag 23 juni

Participantenmiddag congregaties en ordes

Sprekers: Prof.dr. Bert Blans, prof.dr. Renée van Riessen,

pater Paul Clement osa

Plaats: Den Bosch

Info: Secretariaat Stichting Thomas More

Maandag 27 juni

Lezing "We are such stuff as dreams are made on" – Dreams, Reality, and Mortality in the History of Western Philosophy

Spreker: prof.dr.ing. René Munnik

Plaats: Kerkrade, Rolduc

22-26 augustus

Masterclass Wijsbegeerte & levensbeschouwing

Thema: Actualiteit van Augustinus

Plaats: Utrecht

Info: Secretariaat Stichting Thomas More

Meer activiteiten:

Zie www.thomasmore.nl/agenda

More is een kwartaaluitgave van de Stichting Thomas More, voorheen Radboudstichting. De stichting heeft ANBI-status.

Adres	Walpoort 10 5211 DK 's-Hertogenbosch
Telefoon	073 - 657 90 17
Internetadres	www.thomasmore.nl
E-mail	info@thomasmore.nl
Bankrekening	22.51.80.634, ten name van Stichting Thomas More, 's-Hertogenbosch
IBAN	NL18FVLB0225180634
BIC code	FVLBNL22
Redactieraad	Liesbeth Eugelink, Joan Hemels, Ben Spekman
Redactie	Stefan Waanders, Anton de Wit (eindredacteur) Dianne Dekker (redactieassistente)
Cartoon	Len Munnik
Druk & lay-out	Drukkerij BiblioVanGerwen, 's-Hertogenbosch

ISSN 2210-7312

Gezocht: nieuwe lezers (m/v)

De Stichting Thomas More is een kostbaar netwerk in ontwikkeling. *More* zoekt daarom altijd nieuwe lezers, die graag op de hoogte blijven van haar activiteiten. Kent u iemand die u blij kunt maken met een kosteloos abonnement op *More*? Knip de bon uit en stuur die op! Bellen of e-mailen kan natuurlijk ook (zie colofon).

Naam nieuwe abonnee: _____ M/V

Adres: _____

Postcode/woonplaats: _____

E-mail: _____ telefoon: _____

(LET OP: Wij gaan ervan uit dat de door u opgegeven persoon op de hoogte is van zijn of haar aanmelding)